

СЛАС

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA OKRUG BANJA LUKA

GODINA IV.

БАЊА ЛУКА, 6. децембра 1946. год.

Број 51 (77)

НАЦРТ УСТАВА НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У априлу месецу ове године именована је комисија, која је имала за задатак да под руководством Претседника владе припреми нацрт Устава Народне Републике Босне и Херцеговине.

Тај нацрт Устава поднесен је Влади Народне Републике Босне и Херцеговине, која га је на својој седници од 4. новембра 1946 године претресла и усвојила.

Претседништво Уставотворне Скупштине је примљени нацрт Устава доставило Уставотворној скупштини на потписак.

Уставотворна скупштина, изабрана на слободном вољом народа Босне и Херцеговине на изборима од 13. новембра 1946 године, изражавајући свој народни карактер, ставила је ових дана нацрт Устава на општу народну дискусију.

На овај начин омогућава се широким народним масама да се њим учествују у да га продискутују, тако да би народ уносио са Уставотворној скупштини своје ставове, давати своје примедбе и предлоге, које ће скупштина узети у обзир при излагању Устава и тако ће коначно покренути и објавити Устав представљајући свој народни закон, јер су у његовом доношењу по ред народних представника учествовале најшире народне масе.

Устав је основни закон једне државе, што значи да се у уставним прописима одређује облик државног уређења и основе политичког, друштвеног и привредног живота државе заједнице. Начела постављена у Уставу представљају основу за сва државна власт, па и за законодавну. Према томе, сви закони, које послије Устава доноси законодавна власт морају бити у сагласности са прописима Устава и на тај се начин Устав појављује као закон над свим осталим законима, који из њега црпе снагу и морају бити с њим у сагласности.

Постављајући уставне основе у НРБиХ-у нацрт Устава који је стављен у општу народну дискусију је у ствари ставио у правне форме оно што већ постоји, оно што су народи Босне и Херцеговине извојевали у ослободилачкој борби, оно што је жиљено у свјесности и вољи народа, оно што је било руководећа идеја и перспектива народног устанка и вишегодишње тежње и крваве народно-ослободилачке борбе.

У Уставу ФНРЈ који је поставио темеље државног уређења наше заједнице доминанце, Босна и Херцеговина је једна од шест равноправних република ФНРЈ. Једно од најважнијих права народа сваке републике је право да у оквиру савезног устава доноси устав своје народне републике. Доношењем Устава НРБиХ-а, доносиће се изградња босанско-херцеговачке државности, остваривање се као и у осталим републикама изградња наше државне апарате у оквиру заједнице крвне народа Југославије.

У својој политичкој историји на-

роди Босне и Херцеговине по први пут су сами грађани своје нове народне државе и ради тога у нацрту Устава НРБиХ-а треба да узму учешћа најшире радне масе.

Због своје издвојености разностности Босна и Херцеговина била је у прошлости погодно так, било за стране завојеваче, било за домаће господаре, који су, користећи разнородност, распршивали националну нетрпељивост и на тај начин били у могућности да завоје учествују у њеном развоју. И у вријеме бивше Југославије разнородност и властодержи Београда и Загребa уносили су раздор и немиротвор-

ство, шовинистичку мржњу међу бољатске народе, чии су интереси били одијелени заједнички. Резултат свега овога био је да су народи Босне и Херцеговине и поред својих природних богатстава живјели у биједи; поред своје природне способности остали неписмени и културно заостали, поред својих заједничких интереса били раздијелени.

Тек у народно-ослободилачкој борби, када су народи Босне и Херцеговине узели учешћа у борби против окупатора и домаћих издајника, високо је дигнута застава слободе и богатства под коју су

забраћивали народи Босне и Херцеговине дошави до пјесмева, које претварају нацрт овога Устава. Користећи своје право на самоопредељење, укључујући право и на одлучење, изражавајући слободу воље свога народа Народна Република Босна и Херцеговина у нацрту свога Устава одлучила је да се уједини са осталим народним републикама у државну заједницу Федеративну Народну Републику Југославију.

У нацрту Устава Народне Републике Босне и Херцеговине правно је оформљено државно уређење по коме је Босна и Херцеговина народна држава републиканског облика. Сва власт у народној републици Босна и Херцеговина припада народу и проистиче из народа. Сувереност народне републике ограничена је само вољом њених народа да једна од суверености пренесу у надлежност савезне власти.

Народна Република Босна и Херцеговина доноси свој државни глас, државну заставу и државни глас.

Надаље у нацрту Устава правно се оформљује оно друштво и економско уређење, које ће најбоље омогућити даљи развој и просперитет народа Босне и Херцеговине. Свеукупно за производњу у народној републици Босни и Херцеговини, јесу или општа народна и приватна, и приватна у рукама државе, или имовина народних задружних организација или имовина приватних физичких и правних лица. Земља остаје општа народна и државна, је на тај начин позвано решено аграрно питање. Сви су грађани, без разлике пола, народности, расе и вјероисповијести — једнаки пред законом. Највиши органи државне власти Народне Републике Босне и Херцеговине су Народна скупштина и Президијум Народне скупштине НРБиХ-а, а највиши органи државне управе је Влада Народне Републике Босне и Херцеговине. Министарства НРБиХ-а су савезно-републиканска и републиканска. Органи државне власти у административно-територијалним јединицама јесу народни одбори. Народни одбори су представнички органи изабрани на основу општег и једнаког и непосредног изабора права тајним гласањем. Органи правосудја су народни судови, а над правима испитивањем закона врши надзор на територији НРБиХ-а Јавни тужилац ФНРЈ непосредно или Јавни тужилац НРБиХ-а.

Зато претседница дискусија о нацрту Устава НРБиХ-а и његово доношење претставља велики догађај за наше народе, јер је Устав доноси и остварује двогодишњу тежњу народа Босне и Херцеговине. Опаким уређењем Босне и Херцеговине, каквог предлађа предлози нацрт Устава ствара се најпогоднија могућност у којој ће бити могућност да се ојача и делом развоја и продубљава братство народа Босне и Херцеговине.

На јучерашњој седници Saveznog vijeća и Vijeća naroda једногласно и са одушевљењем усвојен је Закон о национализацији приватних привредних предузећа

На јучерашњој седници Народне скупштине ФНР Југославије изјасан је Закон о национализацији приватних привредних предузећа. Овај дан претварајући значајан дан за наше народе, јер се доношењем овог Закона коначно утврђује и обезбеђује слобода и независност наше државе. Метили је нашој твзга Закона са слова Република Босна и Херцеговина у којој је развој индустрије и rudarstva коћила капиталистичка привреда старе Југославије. Овај Закон су сви дужи одлучили даје наше масе, сви родољуби наше земље и зато ће га са одушевљењем подржати.

ТЕКСТ ЗАКОНА О НАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА

Danajni službeni list FNRJ donosi Zakon о национализацији приватних привредних предузећа који је јуче проглашен Указом Предријума Народне скупштине ФНРЈ, Tekst Zakona гласи:

У циљу да се даде једини размах остварењу друштвено економских начела Устава Федеративне Народне Републике Југославије, начела правилин искориставање свих постојећих привредних снага земље, начела отварања приватном животу и развоја од стране државе путем општег привредног плана,

у циљу да се оствари једини својни редовног привредног као главном ослонцу државе у развоју народне привреде, начела о одбрани народа од експлоатације, а да би се заштитили животни интереси народа и подигао благостање радног народа Народна скупштина ФНРЈ доноси:

ЗАКОН О НАЦИОНАЛИЗАЦИЈИ ПРИВАТНИХ ПРИВРЕДНИХ ПРЕДУЗЕЋА

Предмет и обим национализације

Члан 1

Danom stupanja на снагу овог закона национализација се и прелазе у државног својства приватна привредна предузећа општег државног и републиканског значаја у слjedeћим групама привреде:

- 1) у rudarstvu i експлативној индустрији;
- 2) у металургији;
- 3) у индустрији нафте и njenih derivata (привредних и вјештачких);
- 4) у индустрији природних гасова;
- 5) у индустрији прераде угља;
- 6) у индустрији жалезничко-сребрањог мајерија;
- 7) у индустрији металне и алата;
- 8) у бродоградњи;
- 9) у аутомобилској индустрији;
- 10) у индустрији пољопривредних алата и машина;
- 11) у металу прерађивачкој индустрији;
- 12) у електро-индустрији;
- 13) у производњи електро-енергије и појаве (електрана и плана);
- 14) у војној и привредној индустрији;
- 15) у велико-хемијској индустрији;
- 16) у електро-хемијској индустрији;
- 17) у индустрији легума метала;
- 18) у индустрији хемијске прераде дрвета, у индустрији тјелца, компримираних гасова, воденог стакла, чађи, боја, лакова, тукала и ламина, сапуна и глицерина, солима, војске, масти за цјелиње, апаратура масива као и у овој осталој хемијској индустрији;
- 19) у грађевинској и стопанској индустрији;
- 20) у индустрији дрвнате, целулозе, папира и њихове прераде;
- 21) у индустрији цемента, гипса, стакла, керемике, порцелана, fajansa, емајла, ватро-сталног материјала;
- 22) у индустрији неметалних минерала и камена;
- 23) у индустрији кола, крзна и гуме (привредних и вјештачких);
- 24) у индустрији текстила (привредних и вјештачких);
- 25) у пиланској и осталој индустрији прераде дрвета;
- 26) у индустрији грађевинарског материјала;
- 27) у индустрији сељаче, спљусла, шкраба, квасца и декоратива;
- 28) у индустрији и рафинерији биљних уља;
- 29) у млечној индустрији, индустрији јестивости и прераде брашна;
- 30) у индустрији прераде меса, масли, рибе, воћа, поврћа и млечаса;
- 31) у индустрији минералних вода (привредних и вјештачких), сода-вода и леда;
- 32) у осталој прехрамбеној индустрији;
- 33) у индустрији дувана и алкохолу;
- 34) у пиварској индустрији, индустрији алкохолу и безалкохолних пића;
- 35) у индустрији јеклова, санитетског материјала, прибора, хемијско-фармацевтских и козметичких средстава;

(Nastavak на 2. страни)

- 36) у градевинарству и у пројектовању;
37) у сунској индустрији;
38) у банкарству и осигурању;
39) у искоришћавању банаја и његових во-
да;
40) у трговини на велико;
41) у возувањем, ваздушном, помор-
ском, рјечном и језерском саобраћају;
42) у транспорту.

Члан 2

Предузећама општинској и републиканској знајуће у смислу овога закона сматрају се она предузећа која су до дане сти-
пања на снагу овог закона прогласила као
своја узакони Предузећама Народне скуп-
штине ФНРЈ, односно предјуму народних
скупштине народних република.

Члан 3

Као једно предузеће у смислу овога за-
кона сматрају се све постројења, зградите-
лски, производни, транспортна постројења
предузећа као и њихове филијале и огран-
ци ако су пословали под заједничком фирмом
или под заједничком управом до 6 априла 1941
или на дан ступање на снагу овог закона.

Члан 4

Национализација предузећа обухвата сву
покретну и непокретну имовину, као и сву
имовинску права која припадају предузећу
или слуга његовој сврси као што су нарочито
патенти, лиценце, дозволе за рад, службене
и сударске права, уговор, изјави, модели
и лозе слично.

Члан 5

Национализовано предузеће постаје актом
национализације државно привредно предузеће
у смислу Основног закона о државним при-
вредним предузећима и има се у цијелом на-
длежној власти саопштености, прописима истог за-
кона. Тако обавезује државно привредно
предузеће предузима на себе све обавезе
национализованог приватног предузећа до
висине његове активности.

На државно одређено државно предузеће на-
пређе слободна одбрана.

- 1) која се налазе у пословне вријеме дје-
лукције самог предузећа;
- 2) која се налазе у пословне вријеме за вријеме
рада или из рада за неспољности;
- 3) која се налазе из послова недопуште-
не трговине и спекулације;
- 4) која су биле средствене на привредне
предузећа;
- 5) која послове из уговора са намјеште-
њима и члановима овега предузећа.

Члан 6

Држава, односно државно привредно пре-
дузеће може у року од 6 мјесeci од да-
на проглашења национализованог предузећа
растворити све уговоре додјелених управа.
Ако су радници или испоруче које су извршене
по расписним уговорима користиле предузеће,
држава да дај наплату саопштору.

Члан 7

Кад су предузећа која спадају под удар
овог закона заједничка својина државе
и приватних правних или физичких лица, тада се
национализација прелази у државно својину
скупштини или приватних правних односно
физичких лица у тим предузећима.

II

НАКНАДА

Члан 8

Сопствеништво предузећа национализова-
ног по овом закону држава да дај наплату
за национализовано имовину.

Члан 9

Накнада се даје у вриједности дјелак-
тиве национализованог имовина предузећа на
дан проглашења од стране државе.

Ако је национализована имовина била се-
квестрирана или ма по ком основу под др-
жавном управом, њена се вриједност одре-
ђује на дан кад је држава узела предузеће
под своју управу. У овом случају даје се
сопственику накнада за искоришћавање
имовине предузећа од стране државе за вријеме
кад је била под државном управом. Ова
накнада даје се у облику законских
камата на вриједност национализованог имови-
не до висине свих добити које је држа-
ва имала из управљања тим предузећем.

Члан 10

Накнада се даје у државним обавезницама
која се даје на данок.

За пословање обавезницама, а за њихову
исплату оснивају се савезни и републикански
фондови за национализовано имовину као са-
мостална правна лица за чије обавезе јамчи
држава.

Влада ФНРЈ уредбом доноси ближе пропи-
се о управљању фондовима за национализо-
вано имовину, о средствима ових фондова,

о начину и року амортизације обавезница, о
каматама и о употреби обавезница у проме-
тама, о раду првенства за исплату обавезница
као и о поступку за процену вриједности
национализованог имовина.

Члан 11

Влада ФНРЈ може одредити да се у посе-
бним случајима исплате накнаде изврши из
поготовог новца, у цијелости или дијелом, од-
једном или у обротама.

Члан 12

Ако је национализована имовина припа-
дала једном лицу, држава је имовину припа-
дијелена на акције или на удјеле, накнада
даје се кад неопходно сопственицима акци-
ја или удјела сразмерно њиховом удиоу у
државном капиталу до висине активности.

Члан 13

Исплате накнаде сопственицима национа-
лизованих предузећа, против којих на дан сти-
пања на снагу овог закона нису довршен
поступак за дјела која повлаче камату (на-
мјештење, обавезнице, обавезнице за до-
стојанство).

Ако у случају из претходног става не бу-
де израчена камата конфликти, или у случају
ако се раније израчуне камате конфликти
надаљем путем акције, сопственицима да се
дај накнада по овом Закону.

Ако је сопственик национализованог пре-
дузећа пружао, на одузимање ратне до-
бита, а ова нег, неплатења, неплатења, се из-
рачунава.

Члан 14

Неће се дај накнада за национализова-
ну имовину која је била социјална, ху-
манитарна, културна и слична сврха.

III

ПОСТУПАК

Члан 15

Даном ступање на снагу овог Закона
национализована предузећа и њихову имови-
ну предузећа, привредног од садашњих соп-
ственика односно њихових управљача ми-
нистерства Владе ФНРЈ односно министарста-
ва народних република непосредно или
преко других органа које они одреде.

Члан 16

Министарства, одговарајући од њих одређени
органи изврше пописно проглашење, преду-
зећа, инвентаризацију, примопредају пре-
дузећа, и целокупне његове и друге имовине на
коју се национализација односи. По прет-
ману издаје сопственику пописно о извр-
бењу примопредаје.

Ова министарства односно од њих одре-
ђени органи обавијештавају наредбом и уред-
бом пословање предузећа све док, управа
не буде прелазна надлежном административно-
оперативном руководиоцима у смислу Основ-
ног закона о државним привредним пре-
дузећима.

Члан 17

Ако досадашњи сопственик сматра да се
имовина, која је национализована, не спада
под удар овог Закона, може у року од
15 дана од дана проглашења његове имови-
не од стране државе издати 15 овог За-
кона да олази жалбу за предузеће општин-
ског значаја Влади ФНРЈ, а за предузеће
републиканског значаја Влади народне ре-
публике, чије су рјешавања.

Члан 18

На захтев надлежног административно-оп-
еративног руководиоца свекли доћи и други
надлежни органи изврше пренос права сво-
јине као и других права са највише сопствени-
ка на државу.

IV

КАЗНЕ ОДРЕБЕ

Члан 19

Ко изврши било какву радњу у намјери да
осушти или оствари национализацију по овом за-
кону, а нарочито ко уништи, оштеди, прикри-
ли, оптерди или ма по којем начин самостално
вриједност национализованог имовина или ко
прети државном органу или службеном
лицу или непотпуно подата о тој имови-
ни, казниће се по Закону о субстанцијално
недопуштеној трговини, недопуштеној спекулацији
и привредној сабојоту односно по Закону о
защити општеноправне имовине и имовини под
управом државе.

Члан 20

Јавни службеник који не изврши своју дуж-
ност прописану овим Законом или пропи-
си који буду на основу њега донесени, или
поступи противно његовим одредбама, а
тима неже, била држава, казниће се по За-
кону о заштити општеноправне имовине и
имовини под управом државе.

Прослава 29 новембра у Бања Луци

Годишња 29. новембра у Бањој
Луци је специјно прослављена. Око
10 сати изашли на митинг су поче-
ла да долазе дугачке поворке рад-
ника, наставника и масовних
фронтних организација са пле-
сиом, заставама и транспарентима,
качићу, друштвима, Југословенској
армији, Црвеној армији, Комунис-
тичкој партији и др.

Кад је изашли простор пред би-
ном држави Градског одбора и
поштом био преплављан народом,
доту Франко Олић је испред Олбо-
ра фронтне подршке присуство и че-
стицама годишња 29. новембра, а
потом је друг Сисој Комарић, прет-
седник Окружног одбора у Бањој
Луци у свом говору прогласио ра-
злог борбе, стварања и изградње
наше државе долаже долажећи 29.
новембар као један од најзначајни-
јих датума у историји народној исто-
рији — када су додесене темелне
основе за стварање овеке ФНР
Југославије.

Испред ЈА говорио је друг Бо-
лантин Ахмет. Он је подмикује херо-
ски умио наше народне војске пар-
тизанских одреда. НОВЕ и ЈА у
овом рату, наглашавајући да се у
народној борби против фашизма и
неверних слугу створила од најбо-
љих национих снага — народна
сојазка, југословенска армија, која
је велика дружина од војске старе
Југославије, која је јака, чврста и
најбоља баш зато што је створена
у живи најбољих снага наше зем-
ље, јер да спазејника има славу
Црвеној армији.

Између осталог мајор друг Бо-
лантин Ахмет је настао значај учес-
ника ЈА у националне земље те ва-
жног наших нових кадрова — ма-
лих дејства.

Говориоци су били прво често
прекидани клинатицама војни и уште-
ва наших народи Маршад Југу,
Југословенској армији, Комунис-
тичкој партији.

Прилози за помоћ пострадалима у Албанији

На апел Одбора за прикупљање помоћи пострадалима у Албанији
предани су Окружном одбору за прикупљање помоћи следећи при-
лози:

Окружни одбор Народнот фронт за Бања Луку	20.000,-
Градски одбор АФЖ-а, Бања Лука	10.000,-
Градски одбор Народнот фронт	6.000,-
Чланови градске скупштине, Бања Лука	1.350,-
Државна млада селана гимназија	1.780,-
Подружница сн. здравствених службеника	3.000,-
Зем. завод за социјално осиг. финансија Бања Лука	1.875,-
Партизанска гимназија	300,-
Припадници била	140,-
Управа Окружног завода	670,-
Подружница кожарина број 2	1.430,-
Службеници градског одсека унутрашњих послова	790,-
Кројачка задруга	320,-
Харо Капеланић, секретар Окружног Фронта	200,-
Подружница текстилно-одевичних радница	2.000,-
Финансијско-дешно "Милишковић"	4.700,-
Службеници поштом, управно-трговинских службеника број 2	1.470,-
Подружница социјално-здравствених установа број 5	620,-
Службеници Окружног народног одбора	5.040,50
Срез Миконић	2.067,-
Срез Сански Мост	10.219,-
Срез Бос. Нови	25.195,50
УКУПНО	99.267,-

Бања Лука активно учествује у тумачењу нашта Устава НР Босне и Херцеговине

Градски одбор Народне Фронтне
партије је 3. овог месеца распо-
ред тумачења Устава Народне
републике Босне и Херцеговине
по квантитету и квалитету ангажу-
јући за тумачење обично правнике, б
овог месеца нашта Устава се тумачи-
ло у квантитету и предметици
тако да је службеницима Окружног
и Градског народног одбора у Ви-
јелиници Окружног одбора Устав

тумачио друг Сидрић, тешком квар-
ту у милом Народном посре-
пта доту Оташевић, III кварту у
Омладинском дому доту Сарац и
члановима АФЖ-а 4. о. м. у про-
сторима одбора АФЖ-а друг Си-
дрић, Делта тумачења нашта Уста-
ва настављају се.

Грађанство је у раднојш докела-
мо свој први Устав своје Народне
републике Босне и Херцеговине,
свесно да је овај Устав дошао као
једна од највећих тековина четве-
рогодишње народне борбе против
фашистичких окупатора и њихових
помочника и да је изисков у живом
борбеном огњу против ставов, реак-
ционарних и мањинашког заједно са
монархизмом која је своју судбину
подијелила са судбином окупатора,
а за ново друштво и државно у-
ређење на демократској и федерал-
ној основи. Знајући коликом је кри-
ла најбољих народних синова и
сплашен Устав НР БиХ народ га је
примио као свој први народни У-
став у чијем коначном доношењу
и сам учествовао путем дискусије.
Нашта Устава је и дат у народ ради
упознавања и дискусије, на је сто-
га потребно да сви учествују у
расправима и тумачењу Устава, тру-
дећи се да нама дискусија буде
корисна, јер свој Устав морамо сви
добро познавати и носити га у ду-
ли као основни тековини борбе,
као изворни закон Народне Репу-
блике Босне и Херцеговине.

V

ЗАВРШНЕ ОДРЕБЕ

Члан 21

Остварење ових приватних привредних пре-
дузећа из грама привредно-наредних у ци-
лу 1. може дозволити само Влада ФНРЈ.
Влада ФНРЈ односно влада народне ре-
публике може под одређеним условима, наци-
онализовану имовину или њен доп да на ис-
коришћавање приватним правним или физичким
лицама, аливај и заједница предузећа уно-
са у њих национализовану имовину.

Члан 22

Натпуње су све правне радње изнад којих
би национализација била посвојена или о-
става, као и оне правне радње које су
биле на то снажне. Сматра се да је била
снажана на одушење или остварење наци-
онализације и свака правна радња која ура-
њује имовину, ако се не долази притома.

Члан 23

Остварење је Влада ФНРЈ да уредбом про-
пише ближе одредбе и да издаје упутства за
извршање овога закона.

Члан 24

Овај закон ступа на снагу кад је ужив
Народна скупштина ФНРЈ.

